GENERALINĖS ADVOKATĖS
JULIANE KOKOTT IŠVADA,
pateikta 2016 m. liepos 14 d.[1]

Byla C-290/15

Patrice D'Oultremont ir kt.
prieš
Région wallonne

(Conseil d'État (Valstybės Taryba, Belgija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Aplinka — Direktyva 2001/42/EB — Planas ir programa — Apibrėžtis — Vėjo jėgainių statyba“

I – Įžanga

1. Dėl vėjo energijos gamybos plėtros vyksta prieštaringos diskusijos ir kartais sulaukiama nemažo pasipriešinimo. Vis dėlto, atsižvelgdamos į klimato kaitos grėsmę, Sąjunga ir daugybė valstybių narių skatina šią plėtrą.

2. Šis ginčas kilo dėl to, kad Belgijos Valonijos regione prieš priimant nutarimą dėl tam tikrų nuostatų dėl vėjo jėgainių nebuvo atliktas poveikio aplinkai vertinimas dalyvaujant visuomenei pagal Direktyvą dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo[2] (toliau – SPAV direktyva, SPAV reiškia „strateginį poveikio aplinkai vertinimą“). Tai nėra gerai jau vien dėl to, kad tokia procedūra galima pasinaudoti kaip ginčo dėl tokių projektų forumu ir prisidėti prie to, kad diskusija taptų dalykiškesnė.

3. Teisingumo Teismas SPAV direktyvos turinį prieš kelerius metus pirmą kartą išnagrinėjo Sprendime *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie*[3]. Nuo to laiko nusistovėjo išsami su šia direktyva susijusi teismo praktika[4]. Vis dėlto šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą vėl keliamas pagrindinis to pirmojo proceso klausimas – dėl sąvokos „planai ir programos“ reikšmės. Teisingumo Teismas turi nuspręsti, ar nutarimas, kuriame, be kita ko, pateiktos nuostatos dėl vėjo jėgainių triukšmo dinamikos ir periodiškai metamo šešėlio, yra planas arba programa pagal SPAV direktyvą, todėl galbūt turėjo būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas.

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB (OL L 197, 2001, p. 30; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 157).

3 — 2010 m. birželio 17 d. Sprendimas *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:355).

4 — Teisingumo Teismas nuo to laiko atsakė į su šia direktyva susijusius klausimus vykstant dar devynioms prašymo priimti prejudicinį sprendimą procedūroms. Be šios procedūros, teisme nagrinėjami dar bent du prašymai priimti prejudicinį sprendimą.

4. Vis dėlto Teisingumo Teismo procese iki šiol nebuvo atsižvelgta į aplinkybę, kad kitame sprendime, be daugybės svarbių teiginių dėl kitų ES aplinkos teisės sričių, jau abstrakčiai apibrėžta, ką reiškia „planas arba programa“ pagal SPAV direktyvą. Pagal šią apibrėžtį tai yra aktas, apibrėžiantis teritorijų planavimo kriterijus ir būdus [konkrečius tam tikros teritorijos naudojimo kriterijus ir būdus] ir nustatantis kontrolės taisykles ir procedūras, kurių laikytis reikia įgyvendinant vieną ar kelis projektus [5]. Taigi telieka išnagrinėti, ar šią apibrėžtį dar reikia patikslinti ir ar ji taikytina šiuo atveju.

II – Teisinis pagrindas

A – *Tarptautinė teisė*

5. Poveikio aplinkai vertinimo srities Sąjungos teisės aktai glaudžiai susiję su įvairiomis tarptautinėmis konvencijomis.

1. Espo konvencija

6. Konvencija dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste [6] buvo pasirašyta 1991 m., o patvirtinta 1997 m. tuometinės Europos Bendrijos [7].

7. Konvencijos 2 straipsnio 7 dalyje kalbama apie planų ir programų poveikio aplinkai vertinimą:

„Pagal šios Konvencijos nuostatas poveikio aplinkai vertinimas atliekamas ne žemesniame kaip planuojamos veiklos projektų lygyje. Esant galimybei, Šalys stengiasi taip pat panaudoti poveikio aplinkai vertinimo principus politikoje, planuose ir programose.“

2. Kijevo protokolas

8. Nuo 2008 m. Sąjunga yra Espo konvencijos Kijevo protokolo [8] (toliau – Kijevo protokolas) [9] susitariančioji šalis. Šio protokolo nuostatos iš esmės sutampa su SPAV direktyvos nuostatomis ir šia direktyva yra perkeltos į Sąjungos teisę [10].

9. Kijevo protokolo 13 straipsnyje kalbama apie politikos ir teisės aktų rengimą, tačiau SPAV direktyvoje šios nuostatos atitikmens nėra:

„1. Kiekviena Šalis stengiasi užtikrinti, kad aplinkos apsaugos, taip pat ir žmonių sveikatos, klausimai būtų nagrinėjami ir kad į juos būtų tinkamai atsižvelgiama rengiant politikos ir teisės aktų, kurie gali turėti reikšmingų [didelių] padarinių aplinkai, taip pat ir žmonių sveikatai, pasiūlymus.

<…>“

5 — 2012 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias ir kt.* (C-43/10, EU:C:2012:560, 95 punktas).

6 — OL C 104, 1992, p. 7.

7 — Kaip nurodyta Pasiūlyme dėl Tarybos sprendimo dėl JT EEK Espo konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste pirmojo ir antrojo pakeitimų patvirtinimo Bendrijos vardu (COM(2007) 470 galutinis), Bendrija šią konvenciją patvirtino 1997 m. birželio 27 d. nepaskelbtu, atrodo, 1996 m. spalio 15 d. Tarybos sprendimu (žr. pasiūlymą dėl pirmojo Tarybos sprendimo, OL C 104, 1992, p. 5).

8 — OL L 308, 2008, p. 35.

9 — 2008 m. spalio 20 d. Tarybos sprendimas 2008/871/EB dėl 1991 m. JT EEK Espo konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste Strateginio aplinkos vertinimo protokolo patvirtinimo Bendrijos vardu (OL L 308, 2008, p. 33).

10 — Žr. Europos bendrijos pareiškimą dėl [JT EEK Espo konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste] Strateginio aplinkos vertinimo protokolo pagal 23 straipsnio 5 dalį (OL L 308, 2008, p. 34).

3. Orhuso konvencija

10. 1998 m. Konvencijoje dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais [11] (toliau – Orhuso konvencija) taip pat kalbama apie poveikio aplinkai vertinimą.

11. Orhuso konvencijos 6 straipsnyje pateiktos nuostatos dėl visuomenės dalyvavimo suteikiant leidimą konkrečiai veiklai [12]. 7 ir 8 straipsniuose kalbama apie visuomenės dalyvavimą rengiant planus, programas, formuojant politiką ir priimant teisės aktus.

12. Reikia pabrėžti Orhuso konvencijos 7 straipsnio ketvirtą sakinį, kurio dalykas – politikos formavimas:

„Kiekviena Šalis, kiek įmanoma, stengiasi suteikti galimybes visuomenei dalyvauti formuojant aplinkosaugos politiką."

13. Pagal Orhuso konvencijos 8 straipsnio pirmą sakinį „[kiekviena] Šalis stengiasi užtikrinti efektyvų visuomenės dalyvavimą, kai dar yra galimybė rinktis atitinkamame valdžios institucijų rengiamų vykdomojo pobūdžio norminių teisės aktų ir kitų bendro pobūdžio [bendrojo taikymo] privalomųjų teisės normų, galinčių turėti didelį poveikį aplinkai, rengimo etape."

B – *Sąjungos teisė*

1. SPAV direktyva

14. SPAV direktyvos tikslai pirmiausia nurodyti 1 straipsnyje:

„Šios direktyvos tikslas – sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir padėti į rengiamus ir priimamus planus bei programas integruoti [įtraukti] aplinkos apsaugos klausimus, kad būtų skatinama tvari plėtra, užtikrinant, kad laikantis šios direktyvos būtų atliekamas tam tikrų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos [svarbios] aplinkai, aplinkos vertinimas."

15. Planai ir programos apibrėžti 2 straipsnio a punkte:

„Šioje direktyvoje:

a) „planai ir programos" – tai planai ir programos, įskaitant tuos, prie kurių finansavimo prisideda Europos bendrija, taip pat visi jų daliniai pakeitimai:

   — kuriuos turi parengti ir (arba) priimti valdžios institucija nacionaliniu, regioniniu arba vietiniu lygiu arba kuriuos parengia valdžios institucija ir kuriuos vėliau priima Parlamentas arba Vyriausybė laikydamiesi įstatymų leidimo procedūros, ir

   — kurių reikia pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas."

11 — OL L 124, 2005, p. 4, priimta 2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimu 2005/370/EB (OL L 124, 2005, p. 1).

12 — Šiuo klausimu žr. mano išvadą byloje *Lesoochranárske Zoskupenie (II)* (C-243/15, EU:C:2016:491, 64–85 punktai).

16. 3 straipsnyje nustatyta, kokių planų ir programų poveikio aplinkai vertinimas turi būti atliekamas. Svarbiausios yra 1, 2 ir 4 dalys:

„1. 2–4 dalyse nurodytų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos [svarbios] aplinkai, aplinkos vertinimas atliekamas pagal šios direktyvos 4–9 straipsnius.

2. Laikantis 3 dalies nuostatų, atliekamas toliau išvardytų planų ir programų aplinkos vertinimas:

a) kurie rengiami žemės ūkiui, miškininkystei, žuvininkystei, energetikai, pramonei, transportui, atliekų tvarkymui, vandentvarkai, telekomunikacijoms, turizmui, miestų ir kaimų planavimui ar žemės naudojimui ir kurie nustato tolesnio projektų, išvardytų Direktyvos 85/337/EEB I ir II prieduose, vystymo [vėlesnio projektų leidimų suteikimo] pagrindus arba

b) kurių atžvilgiu nustatoma, atsižvelgiant į galimas jų pasekmes teritorijai, kad būtina atlikti vertinimą pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 ir 7 straipsnius.

<…>

4. Valstybės narės nustato, ar kitų, nenurodytų 2 dalyje, planų ir programų, kurie nustato tolesnio projektų vystymo [vėlesnio projektų leidimų suteikimo] pagrindus, pasekmės gali būti reikšmingos [svarbios] aplinkai.“

17. I priede nustatyta, kokią informaciją reikia nurodyti aplinkos apsaugos ataskaitoje. Svarbiausias c punktas, pagal kurį turi būti pateiktos teritorijų, kurios gali būti smarkiai paveiktos, aplinkos charakteristikos.

18. II priede nustatyti SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalyje nurodytų galimų pasekmių aplinkai svarbumo nustatymo kriterijai. Reikia pabrėžti pagal II priedo 2 punkto penktą–septintą įtraukas nurodytinas pasekmių ir teritorijų, kurioms gali būti daromas poveikis, charakteristikas:

„– pasekmių dydį ir erdvinį mastą (geografinę teritoriją ir gyventojų, kuriems gali būti daromas poveikis, skaičių),

– vertę ir pažeidžiamumą tos teritorijos, kuriai gali būti daromas poveikis dėl:

  — specialių gamtinių charakteristikų arba kultūros paveldo,

  — viršytų aplinkos kokybės normų arba ribinių verčių,

  — intensyvaus žemės naudojimo,

– pasekmės teritorijoms ar kraštovaizdžiams, turintiems pripažintą nacionalinį, Bendrijos arba tarptautinį apsaugos statusą.“

2. PAV direktyva

19. PAV direktyva [13] pakeitė Direktyvą 85/337/EEB, jos II priedo 3 punkto i papunktyje nuodytos „vėjo jėgainės“.

13 — 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2011, p. 1), paskutinį kartą iš dalies pakeista 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/52/ES (OL L 124, 2014, p. 1).

C – Belgijos teisė

20. 2014 m. vasario 13 d. Valonijos vyriausybės nutarimo dėl sektorinių sąlygų, susijusių su 0,5 MW ar didesnės bendros galios vėjo jėgainių parkais (toliau – ginčijamas nutarimas), nuostatos iš esmės susijusios su vėjo jėgainių eksploatavimu (prieiga, kontrole, technine priežiūra), avarijų ir gaisrų prevencija (be kita ko, vėjo jėgainės sustabdymu), triukšmu, judančios mentės periodiškai metamu šešėliu, leistinuoju magnetiniu lauku, vietovės sutvarkymu galutinai nutraukus jėgainės eksploataciją ir finansinės garantijos teikimu.

21. Ribinės triukšmo vertės skiriasi, be kita ko, pagal vadinamąsias planavimo zonas, t. y. gyvenamąsias vietoves, žemės ūkio plotus, ekonominės veiklos ir kitas teritorijas. Ginčijamame nutarime – išskyrus gyvenamąsias vietoves ir kaimo gyvenvietes vasaros sąlygomis – naktį nustatyta mažesnė triukšmo lygio norma nei bendrosiose sąlygose, taikomose visiems įrenginiams.

III – Faktinės aplinkybės ir prašymas priimti prejudicinį sprendimą

22. Valonijos vyriausybė ėmėsi įvairių iniciatyvų dėl vėjo jėgainių, paskelbė ir su tuo susijusią aplinkos apsaugos ataskaitą, dėl kurios pareikšti nuomonę galėjo visuomenė. Vis dėlto kol kas nė viena iš šių iniciatyvų nesibaigė privalomos nuostatos priėmimu.

23. Vis dėlto Valonijos vyriausybė priėmė ginčijamą nutarimą, kurį ieškovai pagrindinėje byloje (P. D'Oultremont ir kt.) skundžia Belgijos *Conseil d'État*. Ginčijamasi visų pirma dėl to, ar turėjo būti atliktas šio nutarimo strateginis poveikio aplinkai vertinimas.

24. Todėl *Conseil d'État* Teisingumo Teismui pateikia šį per minėtą procesą kilusį klausimą:

„Ar SPAV direktyvos 2 straipsnio a punktas ir 3 straipsnio 2 dalies a punktas, susiję su kai kurių planų ir programų poveikio aplinkai vertinimu, reiškia, kad „planu ar programa", kaip jie suprantami pagal minėtas nuostatas, reikia laikyti norminį teisės aktą – nutarimą, kuriame pateikiamos įvairios nuostatos, susijusios su vėjo jėgainių įrengimu, įskaitant saugumo, kontrolės, atstatymo ir garantijų priemones, taip pat triukšmo lygio normos, nustatytos plane nurodytoms zonoms, nuostatos, kuriomis reglamentuojamas administracinių leidimų, suteikiančių teisę įrengti ir eksploatuoti įrenginius, kuriems pagal vidaus teisę *ipso jure* yra taikomas poveikio aplinkai vertinimas, išdavimas?"

25. P. D'Oultremont ir kt., *Fédération de l'Énergie d'origine renouvelable et alternative ASBL* (Belgijos atsinaujinančiųjų ir alternatyviųjų išteklių energijos federacija, toliau – EDORA), Belgijos Karalystė, Nyderlandų Karalystė ir Europos Komisija pateikė pastabas raštu ir žodžiu. 2016 m. balandžio 7 d. teismo posėdyje taip pat dalyvavo Prancūzijos Respublika.

IV – Vertinimas

26. Prašymu priimti prejudicinį sprendimą *Conseil d'État* nori sužinoti, ar nutarimas, kuriame pateiktos nuostatos dėl vėjo jėgainių statybos ir eksploatavimo ir kuris yra šių jėgainių leidimo suteikimo pagrindas, yra planas arba programa pagal SPAV direktyvą.

27. Pagal SPAV direktyvos 2 straipsnio a punktą apibrėžtis „planai ir programos" šioje direktyvoje reiškia planus ir programas, taip pat visus jų dalinius pakeitimus, <...>, kuriuos turi parengti ir (arba) priimti valdžios institucija <...> arba kuriuos parengia valdžios institucija ir vėliau priima parlamentas arba vyriausybė pagal įstatymų leidimo procedūrą ir kurių reikia pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas.

28. Kaip jau paaiškinau išvadoje kitoje byloje, šioje nuostatoje apibrėžtis ne nustatoma, o tik kvalifikuojama: direktyvoje sąvoka „planai ir programos“ apibūdina planus ir programas, kurie atitinka tam tikras – papildomas – sąlygas [14].

29. Pirmajame Belgijos *Conseil d'État* prašymu priimtame Teisingumo Teismo sprendime *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* dėl SPAV direktyvos šioje direktyvoje esminė sąvoka taip pat nebuvo tiksliai apibrėžta. Teisingumo Teismas tik pažymėjo, kad bet kokiu atveju veiksmų programos pagal Nitratų direktyvą [15], atsižvelgiant ir į jų požymius, ir į Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimą, yra planai ir programos [16].

30. Tokį atsargumą apibrėžiant „planus ir programas“ nulėmė tai, kad šios sąvokos, tiek kalbant apie SPAV direktyvą, tiek apie kitus Sąjungos teisės aktus, vartojamos daugybei skirtingų priemonių pavadinti, o jų konkrečios reikšmės toliau taikant SPAV direktyvą bent tuo metu dar nebuvo galima aiškiai numatyti. Dėl to, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas jau Direktyvoje 2003/35/EB [17] leido suprasti, jog veiksmų programos pagal Nitratų direktyvą turėtų būti vadinamos planais ir programomis pagal SPAV direktyvą [18], vis tiek netapo lengviau atskirti šių sąvokų.

31. Šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą prašoma (to prašo ir suinteresuotosios šalys) panaikinti šį trūkumą ir svarstomos įvairios galimos apibrėžtys.

32. Iki šiol nebuvo atsižvelgta į tai, kad Teisingumo Teismas Sprendime *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias ir kt.*, be kita ko, remdamasis Sprendime *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* [19] pateiktu teiginiu dėl SPAV direktyvos tikslų, jau yra apibrėžęs, kaip reikėtų suprasti planą arba programą. Pagal šią apibrėžtį planas arba programa yra aktas, apibrėžiantis teritorijų planavimo kriterijus ir būdus ir nustatantis kontrolės taisykles ir procedūras, kurių laikytis reikia įgyvendinant vieną ar kelis projektus (toliau – Teisingumo Teismo apibrėžtis) [20].

33. Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad, atsižvelgiant į (bendrą) SPAV direktyvos tikslą sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį, nuostatas, kuriomis apribojama šios direktyvos taikymo sritis ir, be kita ko, apibrėžiami aktai, kuriems ji skirta, turi būti aiškinamos plačiai [21].

34. Todėl, kilus abejonių, ši sąvoka nuo kitų priemonių turėtų būti atskiriama orientuojantis į SPAV direktyvos 1 straipsnyje įtvirtintą konkretų tikslą, pagal kurį turi būti atliekamas planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas [22].

14 — Žr. mano išvadą sujungtose bylose *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:120, 38 punktas).

15 — 1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyva 91/676/EEB dėl vandenų apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių (OL L 375, 1991, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 68), paskutinį kartą iš dalies pakeista 2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003, suderinančiu su Tarybos sprendimu 1999/468/EB nuostatas, susijusias su komitetais, padedančiais Komisijai naudotis savo įgyvendinimo įgaliojimais, nustatytais dokumentuose, priimtuose vadovaujantis EB sutarties 251 straipsnyje nustatyta tvarka (OL L 284, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 447).

16 — 2010 m. birželio 17 d. Sprendimas *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:355, 42 punktas).

17 — 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, nustatanti visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus (OL L 156, 2003, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 466).

18 — Mano išvada sujungtose bylose *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:120, 26 punktas).

19 — 2012 m. kovo 22 d. Sprendimas *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159, 30 punktas).

20 — 2012 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias ir kt.* (C-43/10, EU:C:2012:560, 95 punktas).

21 — 2012 m. kovo 22 d. Sprendimas *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159, 37 punktas) ir 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Dimos Kropias Attikis* (C-473/14, EU:C:2015:582, 50 punktas).

22 — Šiuo klausimu žr. 2012 m. vasario 28 d. Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 40 punktas) ir 2012 m. kovo 22 d. Sprendimą *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159, 30 punktas).

35. Remiantis Teisingumo Teismo apibrėžtimi, ginčijamame nutarime apibrėžiami vėjo jėgainių naudojimo kriterijai ir būdai ir nustatomos kontrolės taisyklės ir procedūros, kurių laikytis reikia įgyvendinant vėjo jėgainių projektus, kurių skaičius nutarime nenustatytas. Akivaizdu, kad šio nutarimo nuostatos gali turėti aplinkai svarbių pasekmių. Jau vien todėl, atrodo, labai tikslinga atlikti šio nutarimo poveikio aplinkai vertinimą dalyvaujant visuomenei. Visų pirma taikant platų SPAV direktyvos taikymo sąlygų aiškinimą nutarimas laikytinas planu arba programa.

36. Vis dėlto iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Conseil d'État* svarsto galimybę, jog planas arba programa turi būti susijusi su ribota geografine zona (apie tai – A skirsnyje) ir (arba) būti nuosekli ir išsami, numatanti konkretų ir suderintą planavimą (apie tai – B skirsnyje). Be to, kai kurios suinteresuotosios šalys prašo planus ir programas skirti nuo bendresnio pobūdžio nuostatų (apie tai – C skirsnyje).

A – *Dėl būtinos teritorinės sąsajos*

37. *Conseil d'État* savo argumentus dėl būtinos teritorinės sąsajos grindžia SPAV direktyvos priedų nuostatomis. Pagal jas aplinkos apsaugos ataskaitoje, kuri turi būti rengiama atliekant poveikio aplinkai vertinimą, turi būti pateiktos teritorijų, kurios gali būti labai paveiktos, aplinkos charakteristikos (I priedo c punktas). Vertinant, ar tikėtinos didelės pasekmės aplinkai, taip pat reikia atsižvelgti į su teritorija susijusius elementus (II priedo 2 punkto penkta–septinta įtraukos). Pagrindinis šių nuostatų orientyras tikriausiai yra žemės naudojimo planai.

38. Panašiai būtų galima suprasti Teisingumo Teismo pateiktą sąvokos „planai ir programos" apibrėžtį: planas arba programa turi apimti konkrečią teritoriją, nes ginčijamo teisės akto dalykas turi būti „*tam tikros* teritorijos naudojimas" [23].

39. Taikant tokį aiškinimą būtų abejotina, ar ginčijamas nutarimas turi pakankamą sąsają su tam tikromis teritorijomis. Jo pirminė teritorinė sąsaja yra ta, kad jis taikomas visam Valonijos regiono plotui. Tik nutarime nurodytos ribinės triukšmo vertės turi siauresnę teritorinę sąsają, nes jos nustatytos įvairių tipų planavimo zonoms.

40. Vis dėlto nei iš SPAV direktyvos, nei iš Teisingumo Teismo apibrėžties nematyti kriterijų, pagal kuriuos teritorijos apribojimas būtų laikytinas pakankamai tiksliu tam, kad jis būtų plano arba programos dalykas.

41. Labiau įsigilinus matyti, kad su teritorija susiję priedų reikalavimai gali būti tikslingai taikomi ir nuostatoms, kurios – kaip ginčijamas nutarimas – galioja visam regionui arba tam tikrų tipų teritorijoms tame regione.

42. Tai ypač aišku kalbant apie ribines triukšmo vertes. Akivaizdu, kad jos nustatytos remiantis atitinkamų tipų teritorijų pažeidžiamumo prielaidomis, o šios teritorijos taip pat atitinka tam tikrus Valonijos regiono plotus, pavyzdžiui, visas gyvenamąsias vietoves. Šiomis prielaidomis galima remtis ir jas nagrinėti vertinant galimą poveikį aplinkai šiose teritorijose.

43. Galiausiai tą patį galima pasakyti apie nuostatas, kurios galioja visam Valonijos regionui, nes jos grindžiamos argumentais dėl pasekmių aplinkai ir pažeidžiamumo šiame regione ir šiais argumentais taip pat galima remtis ir dėl jų diskutuoti. Rengiant tokias nuostatas būtų galima (ir reikėtų) parengti prognozes, kuriose regiono dalyse tikėtini atitinkami projektai ir kokios būtų nuostatų pasekmės.

23 — Išskirta mano.

Geriausiu atveju tokių argumentų ar diskusijų apie juos dalyvaujant visuomenei rezultatas būtų tas, kad siūlomos nuostatos būtų patobulintos, pavyzdžiui, tam tikrose vietovėse neleidžiant vykdyti atitinkamų projektų arba jiems keliant griežtesnius, o kitose vietovėse – ne tokius griežtus reikalavimus.

44. Todėl apskritai esama nutarimo ir planais arba programomis laikomų veiksmų programų pagal Nitratų direktyvą gretinimo, nors iš principo šios veiksmų programos turi būti rengiamos tik „pažeidžiamoms zonoms“ [24], tačiau pagal šios direktyvos 3 straipsnio 5 dalį gali būti vykdomos visoje valstybės narės teritorijoje.

45. Todėl siūlau sąvoką „planai ir programos“, kaip ji suprantama SPAV direktyvoje, patikslinti taip, kad jos dalykas turi būti ne tam tikros teritorijos, o apskritai teritorijų arba plotų naudojimas.

B – *Dėl nustatomo projektų pagrindo išsamumo*

46. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat matyti, kad ginčijamas nutarimas susijęs su tam tikru ekonomikos sektoriumi, būtent vėjo jėgainių parko eksploatavimu, tačiau juo nenustatomas išsamus šios veiklos pagrindas, t. y. koordinuotų priemonių visuma. Todėl *Conseil d'État* klausia, ar priemonės, kuriomis nustatomos tik tam tikros projektų leidimų suteikimo pagrindo dalys, gali būti laikomos planu arba programa.

47. Argumentas, kad turi būti nustatomas išsamus pagrindas, galėtų būti Teisingumo Teismo pateikta „planų ir programų“ apibrėžtis. Joje kalbama apie „*konkrečius* <...> naudojimo kriterijus ir būdus“ [25]. Tai būtų galima suprasti taip, kad iš principo visi naudojimo kriterijai ir būdai turi būti plano arba programos dalis, taigi turi būti nustatytas išsamus pagrindas.

48. Vis dėlto, griežtai vertinant, šis klausimas susijęs ne tiek su sąvokos „planai ir programos“ aiškinimu pagal SPAV direktyvos 2 straipsnio a punktą, kiek su klausimu, ar pagal 3 straipsnio 2 dalies a punktą arba 3 straipsnio 4 dalį turi būti atliekamas tokios priemonės poveikio aplinkai vertinimas. Mat pagal šias nuostatas tam, kad turėtų būti atliekamas plano arba programos poveikio aplinkai vertinimas, šiuo planu arba programa turi būti nustatomas vėlesnio projektų leidimų suteikimo pagrindas. Taigi pagal SPAV direktyvos sistemą gali būti planų ir programų, kuriomis nenustatomas joks pagrindas ir dėl to neturi būti atliekamas jų poveikio aplinkai vertinimas.

49. Tai patvirtina SPAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktas. Jis susijęs su antrąja planų ir programų grupe – šių planų ir programų poveikio aplinkai vertinimas turi būti atliekamas, nors jais nebūtinai nustatomas projektų leidimų suteikimo pagrindas. Tai yra planai ir programos, dėl kurių nustatoma, atsižvelgiant į jų galimas pasekmes teritorijoms, kad būtina atlikti vertinimą pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.

50. Neatsižvelgiant į tai, ar pagrindo nustatymo būtinybė susijusi su sąvoka „planai ir programos“, ar yra atskira tam tikrų įpareigojimų atlikti poveikio aplinkai vertinimą sąlyga, reikia išsiaiškinti, ar pagrindas turi būti išsamus. Kitaip *Conseil d'État* negalės išspręsti ginčo dėl būtinybės atlikti ginčijamo nutarimo poveikio aplinkai vertinimą.

51. Belgija ir EDORA šiuo klausimu mano, kad planas arba programa turi būti nuosekli ir išsami, numatanti konkretų ir suderintą planavimą. Ir iš tikrųjų Teisingumo Teismas dėl veiksmų programų pagal Nitratų direktyvą pabrėžė, kad jos turi šį ypatumą, nes jis juos laiko planais arba programomis pagal SPAV direktyvą [26].

24 — Žr. 2010 m. birželio 17 d. Sprendimą *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:355, 36 ir 47 punktai).

25 — Išskirta mano.

26 — 2010 m. birželio 17 d. Sprendimas *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:355, 47 punktas).

52. Vis dėlto šis Teisingumo Teismo teiginys susijęs tik su veiksmų programomis, kurios buvo to proceso dalykas, ir, akivaizdu, buvo grindžiamas ankstesne teismo praktika dėl reikalavimų vandens teisės programoms, kurią taip pat nurodė Belgija [27].

53. Sąjungos teisės reikalavimai, keliami planams arba programoms, kuriomis siekiama tam tikrų Sąjungos teisėje įtvirtintų tikslų, aiškinami, žinoma, kartu su atitinkamais tikslais, pavyzdžiui, kalbant apie veiksmų programas pagal Nitratų direktyvą, kartu su nitratų skleidimo žemės ūkio sektoriuje ribojimo tikslu. Tokios priemonės turi būti kuriamos taip, kad jomis būtų galima pasiekti atitinkamus tikslus. Tam jos paprastai turi būti nuoseklios ir išsamios, numatančios konkretų ir suderintą planavimą.

54. Planai arba programos pagal SPAV direktyvą turi būti apibrėžiami, priešingai, neatsižvelgiant į atitinkamos priemonės tikslą. Apibrėžtis turi būti orientuojama į SPAV direktyvos tikslą, pagal kurį, prieš priimant didelių pasekmių aplinkai galinčius turėti sprendimus dėl planų arba programų, turi būti atliekamas jų poveikio aplinkai vertinimas [28]. Siekiant šio SPAV direktyvos tikslo visai nesvarbu, kokio tikslo siekiama atitinkama priemone ir ar, atsižvelgiant į šios priemonės tikslą, ji yra nuosekli ir išsami, numatanti konkretų ir suderintą planavimą, ar susijusi tik su tam tikru probleminės srities aspektu.

55. Priešingu atveju, jei SPAV direktyva būtų ribojama taip, kad pagal ją būtų reikalaujama atlikti tik nuoseklių ir išsamių priemonių poveikio aplinkai vertinimą, atsirastų paskatų apeiti šį įpareigojimą tokias priemones skaidant į keletą dalių, kurių kiekviena savaime nebūtų išsamaus pobūdžio, todėl nereikėtų atlikti jos poveikio aplinkai vertinimo. Tačiau, kaip argumentuoja Komisija, Teisingumo Teismas jau yra atmetęs tokią PAV direktyvos apėjimo galimybę [29]. Tai turi galioti ir dėl SPAV direktyvos.

56. Todėl nei Teisingumo Teismo apibrėžties, nei SPAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punkto ir 3 straipsnio 4 dalies negalima suprasti taip, kad planas arba programa turi apimti tokią nuoseklią ir išsamią programą. Priešingai, turi būti įmanoma strateginio poveikio aplinkai vertinimo procedūrą taikyti ir priemonei, kuria nustatyta tik vėlesnio leidimų projektams suteikimo pagrindo dalis, taigi kuri susijusi su tam tikrais teritorijų naudojimo aspektais, kai naudojimas pagal šią priemonę gali turėti didelių pasekmių aplinkai.

57. Todėl siūlau Teisingumo Teismo apibrėžtį patikslinti taip, kad planais arba programomis pagal SPAV direktyvą neturi būti nustatomi *konkretūs* naudojimo kriterijai ir būdai, o pakanka, kad jais būtų nustatomi apskritai kriterijai ir būdai. Be to, pagal SPAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą nereikalaujama, kad atitinkamu planu arba programa būtų nustatomas išsamus projektų leidimų suteikimo pagrindas.

C – *Dėl skyrimo nuo bendrųjų nuostatų*

58. Galiausiai kai kurios suinteresuotosios šalys planus ir programas bando skirti nuo bendresnio pobūdžio nuostatų, tokių kaip ginčijamas nutarimas, kurioms, jų nuomone, netaikoma SPAV direktyva. Savo argumentus jos grindžia tuo, kad tam tikrose tarptautinėse konvencijose reikalavimai dėl visuomenės dalyvavimo ir politikos bei bendrųjų teisės aktų poveikio aplinkai

27 — 1999 m. sausio 21 d. Sprendimas *Komisija / Belgija* (C-207/97, EU:C:1999:17, 40 punktas). Taip pat žr. Nyderlandų nurodytą 2000 m. liepos 4 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-387/97, EU:C:2000:356, 76 punktas) dėl planavimo priemonių pagal atliekų tvarkymo teisės aktus.

28 — 2012 m. vasario 28 d. Sprendimas *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 40 punktas) ir 2012 m. kovo 22 d. Sprendimas *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159, 30 punktas).

29 — 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimas *Komisija / Airija* (C-392/96, EU:C:1999:431, 76 punktas).

vertinimo yra mažesni negu dėl planų ir programų (apie tai – 2 dalyje). Prieš svarstydama šiuos argumentus vis dėlto norėčiau priminti, kad planai arba programos gali būti ir norminio pobūdžio, todėl jau vien dėl to negalima jų automatiškai išbraukti iš SPAV direktyvos taikymo srities (apie tai – 1 dalyje).

1. Dėl planų arba programų norminio pobūdžio

59. Jau iš SPAV direktyvos 2 straipsnio a punkto pirmos įtraukos matyti, kad planus ir programas gali priimti parlamentas arba vyriausybė pagal įstatymų leidybos procedūrą.

60. Vis dėlto SPAV direktyvoje nėra PAV direktyvos 2 straipsnio 5 dalį atitinkančios nuostatos. Pagal ją tais atvejais, kai projektas priimamas pagal konkrečius nacionalinės teisės aktus, valstybės narės gali išimtiniais atvejais netaikyti nuostatų dėl viešųjų konsultacijų [30].

61. Teisingumo Teismas dėl veiksmų programų pagal Nitratų direktyvą pažymėjo, kad, nors ne visos taikant įstatymų leidybos procedūrą priemonės yra planas arba programa pagal SPAV direktyvą, vien aplinkybė, kad tokia priemonė priimta taikant įstatymų leidybos procedūrą, nepašalina jos iš šios direktyvos taikymo srities [31].

62. Akivaizdu, kad vėliau Teisingumo Teismo pateikta planų ir programų apibrėžtis taip pat apima įstatymų galią turinčias priemones, nes įstatymai gali būti teisės aktai, apibrėžiantys teritorijų arba žemės naudojimo kriterijus ir būdus ir nustatantys kontrolės taisykles ir procedūras, kurių reikia laikytis įgyvendinant projektus.

63. Todėl SPAV direktyvoje vartojamos sąvokos „planai ir programos“ aprėpties negalima susiaurinti į ją neįtraukiant priemonių, kurios buvo priimtos kaip įstatymas.

2. Dėl priemonės turinio

64. Todėl kai kurios suinteresuotosios šalys pagal turinį planus ir programas skiria nuo kitų priemonių.

65. Planus ir programas skirti nuo atskirų projektų būtina tiek, kiek tai susiję su SPAV ir PAV direktyvų santykiu. Juk netikslinga galimas priemonės pasekmes aplinkai vertinti du kartus pagal abi direktyvas [32]. Jau vien dėl to atskiriems projektams PAV direktyva yra konkretesnė teisės norma [33].

66. Siekdamos, kad planai ir programos būtų skiriami ne tik nuo atskirų projektų, bet ir nuo (dar) bendresnio pobūdžio nuostatų, kai kurios suinteresuotosios šalys remiasi Orhuso konvencijos 7 ir 8 straipsniais ir Kijevo protokolu.

67. Išsamiausia atitinkamų priemonių tipologija pateikta Orhuso konvencijoje. Jos 7 straipsnio pirmame–trečiame sakiniuose numatytas tinkamas visuomenės dalyvavimas rengiant su aplinka susijusius planus ir programas. Be to, 7 straipsnio ketvirtame sakinyje reikalaujama, kad susitariančiosios šalys stengtųsi suteikti galimybes visuomenei dalyvauti formuojant su aplinka susijusias politikos kryptis. Galiausiai 8 straipsnyje nustatyta, kad susitariančiosios šalys stengiasi skatinti veiksmingą visuomenės dalyvavimą atitinkamame vykdomojo pobūdžio teisės aktų ir kitų bendrojo taikymo privalomųjų normų, galinčių turėti didelį poveikį aplinkai, rengimo etape.

30 — Žr. jau mano išvadą sujungtose bylose *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:120, 40 punktas).

31 — 2010 m. birželio 17 d. Sprendimas *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, EU:C:2010:355, 41 punktas).

32 — Žr. 2011 m. rugsėjo 22 d. Sprendimą *Valčiukienė ir kt.* (C-295/10, EU:C:2011:608, 62 punktas) ir 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Dimos Kropias Attikis* (C-473/14, EU:C:2015:582, 58 punktas).

33 — Žr. mano išvadą byloje *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias ir kt.* (C-43/10, EU:C:2011:651, 151 punktas).

68. Kijevo protokole, kurio dalykas kaip tik ir yra strateginis poveikio aplinkai vertinimas, taip pat daromas šis skirtumas. Protokolo nuostatos dėl planų ir programų iš esmės tapačios SPAV direktyvos nuostatoms, tačiau jame yra papildomas 13 straipsnis, kuriame aiškiai kalbama apie politiką ir teisės aktus. Formuodamos politiką ir rengdamos teisės aktus susitariančiosios šalys turi tik stengtis atsižvelgti į su aplinka susijusius klausimus.

69. Vis dėlto, atrodo, atmestina, kad dėl SPAV direktyvoje vartojamos plano arba programos sąvokos skyrimo turėtų būti orientuojamasi į šiuos tarptautinius susitarimus. Priimant SPAV direktyvą, nei Orhuso konvencija, nei Kijevo protokolas nebuvo Sąjungos teisės dalis. Konvencija jau buvo priimta, tačiau SPAV direktyvoje ji neminima; visų pirma direktyvos tikslas nėra Konvencijos perkėlimas į Sąjungos teisę. Nors vėliau priimtas Kijevo protokolas numatytas direktyvos 7 konstatuojamojoje dalyje ir, remiantis jį ratifikuojant pateikta deklaracija, direktyva jis perkeliamas į Sąjungos teisę, iš to taip pat neišplaukia, kad pagal Protokolą būtų reikalaujama direktyvą aiškinti siaurai.

70. Be to, SPAV direktyva skiriasi nuo šių abiejų tarptautinių susitarimų, nes joje nėra jokių konkrečių nuostatų dėl politikos, taip pat jokių bendrųjų nuostatų, kurias reikėtų skirti nuo planų ir programų.

71. Be to, jei remiantis minėtais argumentais plano ir programos sąvokos būtų aiškinamos siaurai, tai būtų nesuderinama nei su plataus SPAV direktyvos taikymo sąlygų aiškinimo principu [34], nei su bendru tikslu atlikti priemonių, kurios gali turėti didelių pasekmių aplinkai, poveikio aplinkai vertinimą [35]. Tai, kad šiems abiem aspektams tarptautiniuose susitarimuose su trečiosiomis valstybėmis skiriama nedaug dėmesio, nestebina. Trečiosios valstybės – kitaip negu Sąjunga pagal ES 3 straipsnio 3 dalies antrą sakinį, SESV 191 straipsnio 2 dalį ir Pagrindinių teisių chartijos 37 straipsnį – nėra įpareigotos siekti aukšto aplinkos apsaugos lygio. Todėl aplinkos srities susitarimuose su trečiosiomis valstybėmis gali būti kompromisų, pagal kuriuos ES leidžiamas mažesnis apsaugos lygis [36].

72. Todėl Orhuso konvencijoje ir Kijevo protokole pateiktą tipologiją nebūtina taikyti anksčiau priimtai SPAV direktyvai.

73. Būtų tikslingiau orientuotis į Espo konvencijos 2 straipsnio 7 dalies antrą sakinį, nes ši Konvencija per derybas dėl SPAV direktyvos tapo Sąjungos teisės dalimi, todėl ji labiau, negu pirmiau minėti susitarimai, galėtų būti orientyras direktyvai. Pagal autentiškas šios nuostatos redakcijas (anglų, prancūzų ir rusų kalbomis) susitariančiosios šalys turi stengtis poveikio aplinkai vertinimo principus tinkamai taikyti politikai, planams ir programoms. Taigi visų trijų rūšių priemonės traktuojamos vienodai.

74. Tad nėra jokio pagrindo Teisingumo Teismo pateiktą sąvokos „planai ir programos“ apibrėžtį siaurinti į ją neįtraukiant politikos ir teisės aktų.

75. To niekaip nekeičia ir Belgijos argumentas, kad ginčijamas nutarimas lygintinas su Direktyvos dėl pramoninių išmetamų teršalų [37] 6 straipsnyje numatytomis bendrosiomis privalomomis taisyklėmis, kurių poveikio aplinkai vertinimas nebūtinas.

34 — 2012 m. kovo 22 d. Sprendimas *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159, 37 punktas) ir 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Dimos Kropias Attikis* (C-473/14, EU:C:2015:582, 50 punktas).

35 — 2012 m. vasario 28 d. Sprendimas *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 40 punktas) ir 2012 m. kovo 22 d. Sprendimas *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159, 30 punktas).

36 — Žr. 1998 m. liepos 14 d. Sprendimą *Safety Hi-Tech* (C-284/95, EU:C:1998:352, 48 punktas) ir 1998 m. liepos 14 d. Sprendimą *Bettati* (C-341/95, EU:C:1998:353, 46 punktas).

37 — 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010, p. 17).

76. Šiuo klausimu reikia pripažinti, kad Direktyvoje dėl pramoninių išmetamų teršalų iš valstybių narių nereikalaujama priimant tokias taisykles nei atlikti poveikio aplinkai vertinimo, nei užtikrinti visuomenės dalyvavimo. Kitaip negu veiksmų programų pagal Nitratų direktyvą atveju nėra ir kito Sąjungos teisės akto, pagal kurį šias taisykles reikėtų laikyti planais arba programomis.

77. Taigi vis dėlto neatmestina galimybė, kad bendrosios privalomos taisyklės pagal Direktyvos dėl pramoninių išmetamų teršalų 6 straipsnį iš tikrųjų yra planai arba programos, kurių poveikio aplinkai vertinimas pagal SPAV direktyvą būtinas. Tokiomis taisyklėmis apibrėžiami teritorijų arba žemės naudojimo kriterijai ir būdai ir nustatomos kontrolės taisyklės ir procedūros, kurių laikytis reikia įgyvendinant projektus. Akivaizdu, kad jos gali turėti didelių pasekmių aplinkai.

78. Beje, ir dėl veiksmų programų pagal Nitratų direktyvą jos III priedo 2 punkte numatyta ribinė azoto paskleidimo vertė.

79. Todėl bendrosios ribinės vertės taip pat gali būti „planų ir programų“, kaip jos suprantamos SPAV direktyvoje, dalis.

D – *Baigiamosios pastabos*

80. Be to, kad ginčijamas nutarimas turi būti kvalifikuojamas kaip planas arba programa, įpareigojimas atlikti strateginį poveikio aplinkai vertinimą susijęs su kitomis sąlygomis.

81. Šiuo klausimu *Conseil d'État* mano, kad ginčijamas nutarimas yra pagal SPAV direktyvos 2 straipsnio a punkto antrą įtrauką teisės ir kitų aktais „reikalaujamas“ aktas. Jis taip pat neabejotinai susijęs su 3 straipsnio 2 dalies a punkte minima sritimi, t. y. su energetika, ir projektų, kuriems taikoma PAV direktyva, leidimų, būtent dėl vėjo jėgainių pagal II priedo 3 punkto i papunktį, suteikimu.

82. EDORA mano, kad nutarimo nuostatos negali turėti didelių pasekmių aplinkai, tačiau, griežtai vertinant, tai nėra įpareigojimo atlikti poveikio aplinkai vertinimą pagal SPAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą sąlyga. Nors iš Sprendimo *Dimos Kropias Attikis* būtų galima suprasti kitaip, šiuo atveju didelių pasekmių aplinkai galimybės vertinimas būtų apribotas klausimo, ar remiantis objektyviomis aplinkybėmis galima atmesti tai, kad planas arba projektas labai paveiks atitinkamą teritoriją [38]. Atrodo neįtikėtina, kad nustatant ribines vertes, ypač vėjo jėgainių triukšmo dinamikos ir periodiškai metamo šešėlio, į šį klausimą galima taip paprastai atsakyti.

83. Vis dėlto gali būti, kad *Conseil d'État* turės ištirti, ar, kaip teigia EDORA, atliekant kitų Valonijos iniciatyvų, susijusių su nuostatomis dėl vėjo jėgos naudojimo, poveikio aplinkai vertinimą dalyvaujant visuomenei, taip pat buvo įvertintos ginčijamo nutarimo pasekmės aplinkai. Mat pagal SPAV direktyvą iš esmės nereikalaujama atlikti dvigubo poveikio aplinkai vertinimo, taigi atskiras nutarimo poveikio aplinkai vertinimas galėtų būti nereikalingas [39]. O jeigu P. D'Oultremont ir kt. teiginiai, kad per viešąsias konsultacijas gauti duomenys nebuvo išanalizuoti, yra teisingi, tai toks visuomenės dalyvavimas negali pakeisti ginčijamo nutarimo atskiro poveikio aplinkai vertinimo.

38 — 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Dimos Kropias Attikis* (C-473/14, EU:C:2015:582, 47 punktas).

39 — 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Dimos Kropias Attikis* (C-473/14, EU:C:2015:582, 58 punktas).

V – Išvada

84. Todėl siūlau Teisingumo Teismui į prašymą priimti prejudicinį sprendimą atsakyti taip:

1. „Planas arba programa“ pagal Direktyvą 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo yra teisės aktas, apibrėžiantis teritorijų arba žemės naudojimo kriterijus ir būdus ir nustatantis kontrolės taisykles ir procedūras, kurių laikytis reikia įgyvendinant vieną ar kelis projektus.

2. Pagal Direktyvos 2001/42/EB 3 straipsnio 2 dalies a punktą nereikalaujama, kad atitinkamu planu arba programa būtų nustatomas išsamus projektų leidimų suteikimo pagrindas.

3. Nutarimas, kuriame pateikiamos įvairios nuostatos, susijusios su vėjo jėgainių statyba, įskaitant jų saugumo ir kontrolės, vietovės sutvarkymo ir garantijų teikimo priemones, taip pat triukšmo lygio normos, nustatytos plane nurodytoms zonoms, kai šiomis nuostatomis bent iš dalies reglamentuojamas įrenginių, nurodytų Direktyvos 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo II priedo 3 punkto i papunktyje, administracinių leidimų suteikimas, laikytinas „planu arba programa“ pagal Direktyvą 2001/42/EB.